

zovito senco; djalo bi se, da je steber vode občnega potopa. Tisuč mavric se vije in križa nad breznom. Voda stresa steno in se razkropljuje v penaste vertince, ki se verh gojzdov vzdigujejo kakor dim velicega požara. Smereke, divji orehi, skale, divjim pošastim enake, kinčijo razgled. Orli, ki jih zrak seboj vleče, padajo navzdol in se verté nad globočino brezna, in žeruhi se vesijo s svojimi gibljivimi repi konec potlačenih vej, da bi v breznu kakošno truplo razbitih losov in medvedov vlovili.

V tem ko ta prizor z nekakošno, z grozo zmešano radostjo ogledujem, me Indijanka in njeni mož zapustita. Iskat ju grem proti teku reke nad slapom, in kmalo ju najdem v nekem kraji, ki je bil nju žalosti ves primeren. V travi ležita z nekaterimi starčki poleg človeških, v zverinske kože zavutih kostéh. Stermé nad vsem, kar od nekoliko ur vidim, sedem poleg mlade matere ter ji pravim: „Kaj pomeni vse to, sestra moja?“ — Odgovori mi: „Brat moj, to je zemlja domovine; to so kosti dedov naših, ki nas v prognanstvo spremljajo!“ — „I kaj“, zaupijem, „vas je v to nesrečo pripravilo?“ Celutina hči odverne: „Ostanjki Natšezov smo. Po morii, ki so jo Francozi v našem narodu napravili, da bi svoje brate maščevali, so našli tistih naših bratov, ki so zmagovavcom uhitali, pribežališče pri Šikasasih (Chikassas), naših sosedih. Precej dolgo smo bili tam v miru; al sedem mescev je, od kar so se bili iz Virginije naših zemljišč polastili rekoč, da jih je nek evropski kralj njim podaril. — — Oči povzdignemo proti nebu, se obložimo z ostanjki dedov svojih in se podamo na pot čez puščavo. Na poti sem porodila; kar sem pa obolela, mi je tuga otroka umorila“. To izrekši si briše mlada mati oči s svojimi lasmi; tudi meni se solze vlijejo.

Pa kmalo ji pravim: „Molimo, sestra moja, velikega Duha; vse se godí po njegovem povelji; vsi smo popotniki, in naši očetje so bili popotniki kakor mi; pa je, gotovo je kraj, kjer bomo počivali. Ako bi se ne bal, da je moj jenik lahek kakor jezik belih, bi te prašal, če si kedaj slišala o Šaktasu Natšezu govoriti?“ — Pri teh besedah me Indijanka gleda in mi pravi: „Kdo ti je o Natšezu Šaktasu govoril?“ — Odgovorim ji: „Modrost“. Indijanka povzame: „Kar vem, ti rada povem, ker si od trupla sina mojega muhe odganjal, in ker si o velikem Duhu lepe besede govoril. Jez sem hči Renata Evropejca, ki ga je bil Šaktas posinovil. Šaktas, ki je bil sveti kerst prejel, in Renat, moj nesrečni ded, sta v morii konec vzela“. — „Človek gré vedno iz tuge v tugo“, ji odgovorim in pobesim oči. — „Zna biti da mi veš tudi od očeta Aubry-ta kaj povedati?“ — „Oče Aubry ni bil srečnejši ko Šaktas“, pravi Indijanka. Šerokezci, sovražniki Francozov, uderejo v njegovo misijonarijo; privodi jih glas zvona, s katerem se popotnikom v pomoč zvoní. Oče Aubry bi se bil lahko otel, pa ni hotel svojih otrok zapustiti; ostal je, da bi jim s svojim izgledom k smerti serčnost delal. V velikih mukah je bil sožgan, pa nič mu ni moglo kar besedice zoper Boga ali v sramoto njegove domovine iztergati. Kar en hip ne preneha, ko ga moré, za svoje rabeljne moliti in osode žertev milovati. Mu kakošno znamenje slabosti iztergati, pripeljejo Šerokezci nekega pokristjanjenega divjaka, ki so ga bili grozovito razmesarili, pred njega; pa močno se zavzamejo, ko vidijo, da se mladeneč na kolena verže in poljubljuje rane starega puščavnika, ki upije: „Sin moj, postavljeni smo v razgled angeljem in ljudém“. Razkačeni Indijani mu zabodejo razbeljeno železo v gerlo, da bi ne govoril. — Na to umerje, ker ne more nikogar več tolažiti“.

„Pripoveduje se, da Šerokezci, dasiravno vajeni viditi divjake stanovitno vse terpljenja prenašati, se niso mogli ubraniti, da bi ne bili obstali, da je v ponižni serčnosti očeta Aubry-ta nekaj njim neznanega bilo, in da je njegova serčnost vse serčnosti zemlje preseгла. Mnoge iz med njih je ta smert tako ganila, da so kristjansko vero sprejeli“.

„Nekoliko let pozneje zvé Šaktas, ko iz dežele belih

nazaj pride, nesrečo moža molitve, ter gré njegov in Atalin pepél poiskat in pobrat. — Pride v kraj, kjer je misijonarija stala, pa ga komaj spozná. Jezero se je bilo čez bregove razlilo in savana se je bila v močvir spremenila, in razrušen naravni most je bil s svojimi razvalinami Atalin grob in germovje smerti zasúl. Šaktas se obotavlja dolgo v tem kraji; obišče puščavnikovo jamo, jo najde vso s ternjem in malinovjem zaraščeno, v nji pa košuto, ki svoje jelenče dojí. Sede na skalo mertvaške straže, kjer družega ne vidi, ko nekoliko peresic, ki so bile s krila kakošne odletovavne ptice padle. — Ko tū joče, prileze puščavnikova podomačena kača iz bližnjega germovja in se mu okolj nog ovije. Šaktas ogreje v svojih nedrijih tega zvestega prijatla, ki je bil vsred razvalin sam ostal. — Utalisov sin je pripovedoval, da se mu je o mraku večkrat zdelo, da vidi Atalino in oče Aubry tovo senco vzdigovati se v puhu mraka. Te prikazni so ga navdajale s pobožnim strahom in s tužno radostjo.

„Ko je groba sestre svoje in puščavnikovega zastonj iskal, je hotel te kraje že zapustiti, kar začne košuta pred njim skakljati. Pri podnožji križa misijonarije se ustavi. Križ je bil takrat napol z vodo obdan; njegov les je bil od mahú razjeden, in nenasit (Pelikan) puščave je rad na njegove červojedne rame sedal. — Šaktas sklene, da ga je hvaležna košuta k grobu gostoljubnega starčka pripeljala. Koplje pod skalo, ki je nekđaj namest altarja bila, in najde tū ostanjke nekega moža in neke ženske. Ne dvomi, da so ostanjki duhovnega in device, ki so jih bili znabiti angelji tū pokopali; v medvedje kože jih zavije in se podá sopet na pot v svojo deželo. Dragoceni ostanjki, ki jih seboj nese, mu klopotajo na ramah, kakor tūl smerti. Ponoči si jih deva pod glavo, in sanja se mu o ljubezni in kreposti. O ptujc, tū ga lahko vidiš — ta prah s Šaktasovem zmešan!“

Ko Indijanka te besede izreče, planem kviško, se približam svetim ostanjkom in poklekнем pred-nje molčé. Na to se hitro oddaljšam in zaupijem: „Tako je prešlo vse na zemlji, kar je lepega, krepostnega, rahločutnega bilo! Človek, ti si le nagla senca, le žalostne sanje; bitje tvoje je le nesreča; le žalost tvoje duše in vedna tuga tvojih misel te redí!“

S tem premišljevanjem sem imel celo noč opraviti. Naslednji dan o zori me zapusté moji tovarši. Mladi vojaki so prvi na poti, žene pa zadnje; uni so obloženi s svetimi ostanjki, te pa nosijo svoje novorojene: starčki hodijo v sredi med dedi in med nasledniki svojimi, med spomini in med upanjem, med zgubljeno in med prihodno domovino. — Oh! koliko solz se prelije, ko se rojstni kraj tako zapusti, ko se izverh griča prognanstva streha, pod katero se je človek gojil, in potok kočé, ki po zapuščenih poljih domovine žalostno teče, poslednjikrat vidi.

Nesrečni Indijani, ki sem vas v puščavah novega sveta s pepélom vaših dedov tavati vidil, — vi, ki ste me pri vsi svoji revščini gostoljubno sprejeli, jez bi vam ne mogel sedaj tega poverniti, kajti tudi jez tavam okrog kakor vi, silovitosti človeški izdan, in sem v svojem prognanstvu nesrečniši kot vi, ker nisem kosti svojih očetov sabo vzal.

Drobtinica za poduk in kratek čas.

Človek more 100 let doživeti.

Slavni francozki fizijolog Flourens pravi, da človek more 100 let živeti. Najdel je učeni mož ključ k tej rajteugi tako-le, da vsaka žival mora petkrat dalje živeti kakor je let potrebovala, da je dorastla. „Petnajst let — pravi Flourens — sem zasledoval to naravno postavo pri živalih, in vselej sem jo najdel resnično. Kaméla raste 8 let in živi 40 let (5krat 8 je 40), — konj raste 5 let in živi 25 let (5krat 5 je 25), — goveda rastejo 4 leta in živijo 20 let (5krat 4 je 20) in v tej primeri vsaka druga žival. Človek, ktereга neumerjoča duša njegova pa-

vzdiguje nad vse živali, ktereга umerjoče telo pa ga vleče doli k živalim, raste 20 let, tedaj more po naradni postavi 100 let doživeti.

Al to starost more le tedaj doživeti, ako živi zmerno v vsem, kakor mu natura predpisuje.

Tistim, ki so gospod Flourens-a vprašali: kako je to, da le tako malo ljudi 100 let doživi? je učeni mož odgovoril: Naše navade v jedi, pijači in v vseh drugih telesnih potrebah so celi čas življenja take, kakor da bi si hotli nalaš življenje krajšati; najraje delamo naturi vse nasproti, in, rekel bi, kakor da bi nam bil Bog pamet za to dal, da si končujemo življenje.

Šmešnica.

Ni tega dolgo, da neki Slovenec s svojo suho robo v Terst odrine in jo tū dobro spečā.

Po navadi se pa in posebno dandanašnji čas marsikaj od Tersta pripoveduje, kar je gola laž. Tako se je med ljudi raztrosilo, da so Francozi Terst vzeli, vse kase obropali, čuda veliko požgavnico prisilili, pa jo spet po morji odrinili. — Zato tudi našega tergovca staro in mlado z neizrečeno skerbjo domū pričakuje. Ta pride, in že drugi dan vse k njemu vrē, da bi kako čudno novico iz Tersta slišali.

„Kaj je novega v Terstu? povejte nam!“

„Vsega dovolj po navadi“ — odgovori mož.

„Kaj pa Francozi tam delajo?“

„Nisem nobenega vidil.“

„Kdo pa je tedaj v Terstu?“

„Za Božji čas! kdo drugi ko Teržāčani?“

„Tako nam kar nič posebnega povedati ne veste?“

„Pač, pač eno vem, in ta je, da tisti vertoglavni tūrn (svetilnik, Leuchtthurm), ki pri morji stoji in ki je poprej cele noči okoli sebe berlel, je nedavno na obē očesi popolnoma oslepel.“

„Kako se je pač to zgodilo?“

„Tega vam pa ne povem.“

„Zakaj pa ne? Povejte, povejte nam, lepo prosimo!“

„Jeh! zato ker sam — ne vem.“

Čertice iz dnevnika.

Spisal A. K. Cestnikov.

I.

Če smo kaj lepega brali ali slišali, zapišimo si v dnevnik; tudi ene lepe misli ne zemarimo, ampak ohranimo jo pozabljivosti.

Ako včasih v večernem mraku gledam in stermim tje na nemirno valovje sinjega morja, se me nehotē pooblasti želja po peresu, ter grem in zapišem v svoj dnevnik verstico za verstico. „Bolje išta nego ništa“ si mislim, in dostikrat me dvanajsta ura zaleze še za mizo slonečega, ter me opominja z ozbiljnimi udarci na počitek.

Čudno zares je človeško življenje,

V upu in strahu naš čolnic jadra,

Morju enako duha hrepenjenje

Meje nobene nikjer ne poznā, —

tako premišlujem in sladko zaspim. Vsak dan mi prinese dosti težav pa tudi dosti veselja — vse po previdnosti Božji. Pa dan se nagne, noč se poverne in tako se vertē nemirnega časa kolesa kakor kolesa turnske ure, dokler jo mežnar po redu navija.

Dosti sladkih ur preživi človek na tem svetu, akoravno tukaj ni najti veselja brez bridkosti. Vsak človek ima svoje veselje, pa vsi ljudje nimajo veselja nad ravno tisto stvarjo. Enega veseli to, drugega drugo. Če se združita dva človeka, katerih misli in mnjenja se skladajo, sta si prijatelja. Na svetu pa ni lepše čednosti, kakor je verno prijateljstvo. Če človeka sreča obiše, je dvakrat srečnejši, ako more svojo srečo komu razodeti, kateri se ž njim vred raduje; če ga

pa nesreča zadene, jo dvakrat laglje prenaša, ako more serce svoje odpreti prijatelju, ki ž njim vred čuti udarec nemile osode.

Prijateljstvo je vez ljubavi,

Življenja večno sladki vir;

Ona nam gladek pot napravi

In venča krasno našo tir.

Iz prijateljstva se izcimi ljubezen. Ljubezen pa je mnogoverstna; mož ljubi ženo, roditelji ljubijo otroke, prijatelj ljubi prijatelja itd. Vsak človek pa bi mogel ljubiti dom svoj in národ, iz ktereга je rojen. Je pa dosti ljudi na svetu, ki ne marajo za nič, kateri zanemarjajo svete dolžnosti človeške. Ljudje te verste ne vejo, kaj delajo. Posebno dosti takih ljudi se rodi med nami. Dolžnost naša je, jih na pravo pot napeljevati. Stare kosti se ne dajo več lahko na pravo pot spraviti, če so jo zgrešile; tem laglje pa se dá mladež vladati, če ni terdovratna. Terdovratneže je treba v miru pustiti, ker terdovratnost je železna srajca. — Nahajajo se pa med nami mladenči, ki se hvalevredno obnašajo, od katerih se smemo in moremo nadjati obilo dobrega v vsakem oziru. Samo ne opešajte, mladenči mili! cvet našega naroda, na ternovi poti slovenske omike in književnosti, temveč napredujte krepko in nasledujte možko pervake naroda našega; labor neovenljiv vas čaka!

Kdor pa zaničuje glas domači, naj si zapomne besede Herder-ove: „Wer seine Muttersprache, die süssen heiligen Töne seiner Kindheit, die mahnende Stimme seiner Heimath nicht liebt, verdient nicht den Namen Mensch“.

Oj Perun! zakaj ne mečeš svojih strel v kamnite serca nečimernih našincov, da bi se zdramili iz spanja duševnega ter se počeli kretati na poti izobraženosti, katero nam naši pervaki s tolikim trudom obdeljujejo in ravnajo. Sicer je pot, po kateri tavajo naši domorodci, neverjetno bridka in polna težav, ima pa vendar tudi srečnih trenutkov, kakršnih človek zastonj išče po širokem svetu. Čem redkeje pa veselje dohaja, tem večje in prijetniše je, kadar pride.

Nujmo torej Slovenci! podperajmo krepko naše pisatelje, spoznavajmo njihove zasluge, da jim polajšamo vsaj nekoliko njih trud in težave in jim posladimo grenkosti življenja!

Dopisi.

Iz Celovca 13. jul. Na naši železnici so dela povsod jenjale; tisti, ki so prevzeli izdelovanje železnice, so začeli pravdo z vodstvom, in berž ko ne se ne bojo začele dela popred, dokler ne bo pravda končana.

Iz Kroke na Gorenskem 13. julija. Ker se je po neki pomoti govorica zatrosila, da je Kropa pogorela, se mi treba zdí to reč razjasniti. V torek 5. dan t. m. je neki kmetovavec na svojem zemljišu nekaj gojzda posekal, da bi na tem kraju sečo naredil. Iz tega namena je gojzd požgal, v tem je pa ogenj dalje segel kakor je on mislil. Strašen dim se kviško vali, da so ga v Radoljco vidili. Ker so tū koj spoznali, da je to v Kropi, je naš mnogo spoštovani in za vse skerbni okrajni predstojnik v Radoljci, gospod Košir, zapovedal, naj se nam hitro z gasilnico na pomoč hití. In tako se je tudi zgodilo. Več gosp. uradnikov z gospod predstojnikom vred je hitelo nam na pomoč. V Kamnigorici pa so zvedili, da ni ognja v Kropi, ter so se nazaj v Radoljco vernili. Za to skerb se tukaj očitno zahvalim v imenu cele srejnje; hvala pa bodi Bogu, da smo le pri golem strahu ostali!

J. Zupan, župan.

Iz okolice Ljubljanske. Že več ko 14 dni nas brez dežja huda vročina tare, ktera je zemljo tako posušila, da krompir in fižol se sušita, zelja ni bilo skor moč saditi, in kaj bo z ajdo, sam Bog vé, ako bo suša še dalje terpela; otave ne bo skor nič. Če mili Bog ni drugod bolje rosil zemlje, ne bojopoletni pridelki toliki kot so bili ozimni in pomladanski.

Iz Ljubljane. Še zmiraj vozijo ranjene in bolne vojake iz Laškega v Ljubljano in skozi Ljubljano naprej.